

Sprog & Samfund

Nyt fra Modersmål-Selskabet 2021/3

Modersmål-Prisen

Anders Agger:
»Sådan ser man åbenbart
ud, når man modtager
Modersmål-Prisen 2021.«

Anders Agger

»Først troede jeg, at det var
Modermælks-Prisen – og den var
jeg sikkert også blevet glad for.«

Men da jeg opdagede tidligere modtagere af Modersmål-Prisen siden 1980, blev jeg en lille smule svimmel af glæde: Benny Andersen, Steffen Brandt, Søren Ulrik Thomsen, Søren Ryge, Niels Hausgaard, Johannes Møllehave, Cecilie Lind. Og nå, ja – Dronningen.

På side 4–6 fortæller jeg om, hvad sproget betyder for mig, og hvordan jeg bruger det som journalist til at formidle folks historier.

Med de seneste års tv-udsendelser har jeg fået større opmærksomhed i offentligheden, men det kom alligevel bag på mig, da forfatteren Stine Pilgaard troppede op på mit dørtrin og fortalte, at jeg var dumpet ned i hendes nye roman *Meter i sekundet* i rollen som mig selv.

»Da min kæreste kommer hjem lidt før midnat, sidder jeg og tager notater til tv-programmer med Anders Agger. Han har været på asylcenter, i fængsel, på Christiansborg, til obduktion, og han bevæger sig ubesværet rundt blandt flygtninge, livstidsfanger, ministre og lig. Uanset hvor han befinder sig, åbner folk sig op som brede franske døre og lægger deres sjæl for hans fødder.«

(*Meter i sekundet*, s. 47)

Stine Pilgaard modtog blandt andet De Gyldne Laurbær for sin roman, hvor fortælleren er stærkt fascineret af »journalisten Anders Agger«. Hun fortæller om romanens tilblivelse på side 7–9.

Modersmål-Selskabets bestyrelse

- Formand Ulla Weinreich
formand@modersmaalselskabet.dk
- Næstformand Christian Munk
munk@modersmaalselskabet.dk
- Kasserer Michael Bach Ipsen
kasserer@modersmaalselskabet.dk
- Webmaster Svend Nielsen
webmaster@modersmaalselskabet.dk
- Ingrid Carlsen
- Torben Arboe
- Shëkufe Tadayoni Heiberg

Suppleanter

- Uffe Hartvig Larsen
- Helle Lykke Kofoed Jensen

Adresse

Modersmål-Selskabet

c/o Ulla Weinreich
Kørsangervej 12, 1.tv.
DK-2400 København NV

Tlf.: 21 860 864

CVR-nr.: 76824215

sek@modersmaalselskabet.dk

Kontingent og betaling

250 kr. pr. år. Portotillæg udland: 150 kr.

MobilePay: 35556

Reg.nr. 9570 kontonr. 667 6901

SWIFT/BIC: DABADKKK

IBAN: DK8030000006676901

Betalingsservice

PBS-nr. 09525351, debitorgr.: 00001

Kundenr. = medlemsnr. (4 cifre)

Modersmål-Selskabet

Modersmål-Selskabet har til formål at virke for bevarelse og udvikling af modersmålet som en grundlæggende forudsætning for dansk kultur og folkestyre. Dette tilstræbes ved:

- At vække forståelse for betydningen af en klar, udtryksfuld og varieret anvendelse af sproget i tale og skrift – med respekt for dialekterne.
- At formidle kendskab til forskning og uddannelse vedrørende det danske sprog.

Sprog & Samfund

Modersmål-Selskabets medlemsblad, *Sprog & Samfund*, udkommer fire gange årligt. Artiklerne tegner ikke nødvendigvis selskabets holdning.

Eftertryk er tilladt med kildeangivelse.

Redaktion

Christian Munk

Ulla Weinreich

Uffe Hartvig Larsen

Ansvarshavende redaktør

Michael Bach Ipsen

Tlf.: 40 61 08 58

red@modersmaalselskabet.dk

Layout

Hanne Grønlund

ISSN

ISSN 0108-433X (trykt udgave)

ISSN 2246-4212 (PDF)

September 2021 (39. årgang nr. 3)

Vi udgiver skønlitterær antologi

Michael Bach Ipsen

Mød nogle af de udvalgte fra vores skrivekonkurrence og andre forfattere, som medvirker i årets antologi *Stilhed før storm*.

Blandt over 50 bidrag til vores skrivekonkurrence er de bedste 12 udvalgt af et dommerpanel bestående af Lars Bukdahl, cand.phil. i litteraturvidenskab, litteraturkritiker, digter og fhv. underviser på Forfatterskolen, Andreas Ullum, cand.mag. i litteraturvidenskab og leder af linjefaget Litteratur & Horisont på Rødding Højskole, samt vores hhv. nuværende og tidligere bestyrelsesmedlemmer Shëkufe Tadayoni Heiberg og Carl Jørgen Nielsen.

Teksterne udgives den 29. november sammen med tekster fra 5 andre medvirkende forfattere. Medlem-

mer og abonnenter vil få bogen tilsendt allerede i oktober med PostNord – eller DAO, hvis de har meddelt os, at de foretrækker det. Giv os besked senest den 1. oktober, hvis du ønsker en anden leveringsform, leveringsadresse eller et senere leveringstidspunkt. Frem til denne dato kan medlemmer og abonnenter også bestille ekstra eksemplarer for 135 kr. (normalpris 159 kr.). Rabatten fratrækkes regningen, hvis du vælger leveringsformen »Levering sammen med næste medlemsbog«. De mange afsluttede fortællinger gør bogen egnet som gave til alle slags læsere. ■

Stilhed før storm. København: Modersmål-Selskabet, 2021. ISBN 978-87-93708-21-1. 272 sider. 159 kr. plus evt. moms.

Bogens omslag viser oliemaleriet *Ruin, Hadsund* (2019) af Mogens Nielsen.

Kom til bogpræsentation

Schweizerhalle, Tønder Kulturhus

Ribelandevej 39, 6270 Tønder
Torsdag den 21. oktober kl. 19 (forpremiere og tema om grænselandets sprog)

Glashjørnet, Aalborg Hovedbibliotek

Rendsburggade 2, 9000 Aalborg
Lørdag den 6. november kl. 12 (forpremiere)

Forfatterskolen

Peder Skrams Gade 2A, 1054 København K
Mandag den 29. november kl. 19 (officiel udgivelse)

Foredragssalen, Askov Højskole

Maltvej 1, 6600 Vejen
Tirsdag den 22. februar 2022 kl. 19:30 (højskoleaften)

Tilmelding kan være nødvendig. Ring til os, eller følg med på vores hjemmeside.

Læs mere om forfatterne og deres tekster i de kommende numre af *Sprog & Samfund*!

Anders Agger udefra

Iben Amalie Kjær & Michael Bach Ipsen

Hvem er den rolige vestjyde, der kan tale med alle om alting? Fænomenet Anders Agger er ikke blot den folkekære formidler, vi kender fra medierne, men også et menneske med sin egen historie.

Det er en af sommerens første solskinsdage, og der dufter af pelargonier og nybrygget kaffe på Anders Aggers terrasse i Ringkøbing.

Det plejer at være Anders, der stiller spørgsmålene til almindelige mennesker og får alle de gode svar, men i dag er rollerne byttet om. Til alt held ændrer det ikke ved, at han er en god fortæller. Han var god til dansk i skolen, og der blev talt og skrevet meget i hans barndomshjem; men det har ikke altid været hans drøm at blive journalist.

Han begyndte i stedet at snuse til naturvidenskaben med det, han kalder et »fjumreår«, på Københavns Universitet, hvor han læste biokemi, for forelæsninger blev det ikke til mange af. »Men jeg var god til både at deltage i festerne og opbygge studiegæld,« fortæller han med et smil.

Efter en kort karriere som tøjsælger kom Agger ind på Journalisthøjskolen i Århus. Det førte til, at han gjorde uddannelsen færdig som praktikant på Ringkøbing-Skjern Dagblad.

»Der var mangel på journalister dengang, især i Vestjylland, og så var det nærliggende at vende hjem,« husker han.

Journalisten og hans usynlige uniform

Mange forbinder Anders Agger med hans højde og replikken »Skål i kaffe«. Med sine 190 centimeter serverer han alle tiders kop kaffe, og man lægger hurtigt mærke til, hvordan han med et roligt og omfavnende sprog skaber et trygt rum for samtalen. Hans nærvær og den behagelige havehynde får én til at tænke, at man i mange timer kunne sidde på hans terrasse og tale om journalistik, sprog og generelt livets banaliteter. Det er i det hele taget en fornøjelse at få

fortalt Anders Aggers mange arbejds- og livshistorier, og hvis man har fulgt ham gennem årene, kender man hans imponerende CV med programmer som blandt andre *Sømanden & Juristen – fortællinger fra et hospice*, *Indefra* og hans portræt af elever fra Herlufsholm Kostskole.

Vi ser vores yndlingsscene igen og igen. Anders Agger spørger et mandligt vidne, om han ikke føler, at han indoktrinerer sin datter, når han tager hende med ud at missionere i villakvartererne. Det er koldt, de fryser, og ingen vil høre om Jehova. Vidnet bliver tydeligvis fortørnet. Stemningen er lige ved at blive rigtig dårlig, indtil Anders Agger skutter sig, hæver et papkrus og siger skål i kaffe. Her etablerer han et fællesskab, siger min kæreste, os mod vejret, mennesket mod naturen. (...) Skål, siger vidnet, allerede tydeligt formildet.

Stine Pilgaard: *Meter i sekundet* (2020), s. 47f.

I programmet *Sømanden & Juristen – fortællinger fra et hospice* fortæller Agger historier fra døende på et hospice i Hvide Sande. Han kommer uundgåeligt tæt på dem som mennesker og deres ubarmhjertige skæbner, men journalisten Anders Agger ved, hvordan man skelner mellem arbejde og privatliv. Ifølge ham selv er det en evne, han har fra sin mor, der arbejdede som sygeplejerske. Her gik hun på arbejde iført sin uniform og forholdt sig til andre menneskers sygdomme og sorg. Det er omtrent det samme, Agger gør, når han i sit arbejde står foran et kamera og næsten som en antropolog fortæller andres banale, men alligevel indsigtssrige historier og formidler deres kulturer. Men det vigtige er, at han ikke gør

I fjor udkom bogen *Kærlighed*, hvor Anders Agger sammen med fotografen Mingo Nørager i ord og billeder fortæller en række vidt forskellige menneskers intense og gribende kærlighedsfortællinger.

Anders Agger & Mingo
Nørager: *Kærlighed*.
København: Politikens
Forlag, 2020.
ISBN 978-87-400-6143-7.
312 sider. 350 kr.

andre menneskers sorg til sin egen. Som journalist er han blot formidleren og fortælleren.

Det handler om at være nærværende

Anders Aggers rolle som formidler har ændret sig gennem årene. Han vandt DR's Sprogpris i 2001, men det betød ikke, at han hvilede på laurbærrene og blev magelig i sit sprog. Ifølge ham selv har hans sprog ændret sig med tiden, men humoren og ironien er intakt.

For tiden runger det næsten i enhver redaktion, når man nævner »konstruktiv journalistik«, men for Agger er det ikke en ny tilgang. Han har i mange år været opmærksom på, at der ikke kun skulle være fokus på sensation og konflikt, men også på de historier, der udfordrer den traditionelle »nyhedstrekant«. Her nævner han som eksempel et indslag, han lavede for 12 år siden i TV-Avisen. Det handlede om forårsforelskelse og varede hele otte minutter!

Selvom et sprog fungerer bedst, hvis det følger med tiden og ikke står stille, mener Agger også, at det i bund og grund handler om at være den, man er, i måden, man taler og skriver på. Det er han selv et eksempel på. Folk oplever ham som en behagelig og nærværende journalist, der stiller gode spørgsmål. Det kendetegner en god journalist at stille de spørgsmål, som får folk til at reflektere og give svar, de måske ikke selv havde tænkt over før. Men for Agger handler det også om at overføre en del af sig selv og sin personlighed til, hvordan han fortæller en historie.

»Det er en del af mig at være ironisk (og selvironisk) og underspillet, så det er jeg også i måden, jeg bruger sproget på – uden at det skal handle om mig.«

En succesrate på 9 ud af 10

Hvad der også kendetegner den gode journalist, er evnen til at få kilderne til at åbne sig, så de ikke kun lig-

Det er en del af mig at være ironisk (og selvironisk) og underspillet, så det er jeg også i måden, jeg bruger sproget på – uden at det skal handle om mig.

ger og skulper i overfladen, men også tør følge med ud på dybt vand i trygge rammer, så svarene bliver mere dybdegående og personlige. En betydningsfuld faktor for et vellykket interview er den fysiske ramme. Den skal helst være tryk og velkendt for kilden. Agger nævner noget så simpelt som en bil som den ideelle scene, da det for mange mennesker er et velkendt miljø, hvor de fleste har haft personlige samtaler.

Agger er ikke bleg for at være personlig. Som han selv siger, handler det om at spørge om det, man ikke forstår, men altid bevare en respektfuld og ordentlig tone samt behandle sin kilde ligeværdigt.

»Når man mødes i øjenhøjde, kan man godt drille hinanden med respekt, og det nedbryder også nogle barrierer,« fortæller han eftertænksomt.

Ved at gøre brug af humor skaber Agger hurtigt en relation til sin kilde, og hvad der kan synes at begynde som en overfladisk introduktion, kan hurtigt udvikle sig til en fortrolig samtale. Men selv for en erfaren journalist er der spørgsmål, der overskrider folks grænser. Med sine mange års erfaring har Agger finpudset sin situationsfornemmelse og kan i de fleste tilfælde fornemme, hvor langt han kan tillade sig at gå. Hvis et spørgsmål nærmer sig den tærskel, har han en udvej:

»Mine børn har bemærket, at når jeg er ved at stille et kritisk spørgsmål eller et, som måske er lidt for tæt på, så afvæbner jeg det ved at sige: *Nogen vil måske sige, at ...*«

»Det går da også godt i ni ud af ti tilfælde,« vurderer han.

Historien i centrum

Selvom Agger ikke betegner sig selv som en »kendis«, bliver han tit genkendt på gaden efter mange år foran kameraet. Det er simpelthen et vilkår, man må acceptere, når man er profileret tv-journalist. Men selvom Agger engagerer og inkluderer sig selv så meget i sit arbejde og sine historier, er det historien og personen bag, han sætter i centrum, og ikke sig selv:

»Det, jeg laver, handler jo ikke om mig, men om den historie, jeg vil fortælle.« ■

Oplev Anders Agger

Prisoverrækkelsen finder sted i Rådhus-hallen i Ringkøbing lørdag den 2. oktober kl. 14 og markeres ved et arrangement den 26. oktober kl. 17 i *Transit* i DR Byen, Emil Holms Kanal 20, 2300 København S. Medlemmer kan allerede nu tilmelde sig arrangementet i DR Byen via mail til sek@modersmaalselskabet.dk eller telefon 40 61 08 58.

Alle kan melde sig til fra to uger før på modersmaalselskabet.dk/prisen2021.

Ord skaber folk

Michael Bach Ipsen

Stine Pilgaards tredje roman *Meter i sekundet* har modtaget adskillige rosende anmeldelser og litteraturpriser. Her afslører hun lidt om tilblivelsen.

Fælles for Stine Pilgaards tre romaner, *Min mor siger* (2012), *Lejlighedssange* (2015) og *Meter i sekundet* (2020), er, at handlingen ikke er fortællingens fundament. Personerne kommunikerer langt mere, end de agerer, og de mange kommunikationssituationer og samtaler giver karaktererne en dybde, som læseren kan identificere sig med. Bemærkelsesværdigt er ikke mindst, hvordan Pilgaard ved at skildre vest-

jydernes fæmælthed formår at lade deres personlighed komme til udtryk.

Dynamikken i sine fortællinger skaber Pilgaard med elegante skift i synsvinkel, tid og sågar genre. *Meter i sekundet* består foruden den fremadskridende fortælling af en række brevkasseindlæg, hvor hun lader fortællerens værdier og erfaringer komme til udtryk, samt ni velskrevne sange, der kan synges på

☛ Fortsættes

Stine Pilgaard
henter inspiration
fra sin vestjyske
hverdag.

Foto: Michael Bach Ipsen

Dele af inspirationen til karakteren *Krisser* kommer fra Kristina Bundesen, der er direktør på Hotel Skjern.

kendte melodier. Fire af dem er velfortjent optaget i 19. udgave af *Højskolesangbogen* med nye melodier.

Januar puster sin rastløse vilje
over isen på sø og fjord
rådvild og sær som en splittet familie
mågernes skrig i vemodigt kor
trængt op er hvert væsen i kuldens krog
med mørkets logik og på vinterens sprog.

Første strofe af Vintersang uden sne

En simreret af fiktion og virkelighed

Netop dybden i Pilgaards karakterer gør dem og situationerne vedkommende. Hun oversætter aldrig en karakter direkte fra virkeligheden, men henter tit sjove eller sære personlighedstræk, en fast vending, der siger noget om deres tankegang, eller et minde eller en erindring, nogen har fortalt hende om. Hun bruger kun folk, hun holder af, så de ikke fremstår unuancerede eller utroværdige.

Pilgaard bruger også nogle af sine egne træk, både til fortælleren og birollerne, men overbelyser bevidst nogle følelser til fordel for andre. Hun tøjler heller ikke temperamentet i fiktionen, når hun skal give udtryk for irritation, der skaber groteske situationer, eller for en betagelse, der bunder i ønsket om at forstå menneskers forskellighed.

Romanens fortæller er ligesom Pilgaard selv en ung kvinde, der er flyttet med sin bedre halvdel til Vestjyllands Højskole, hvor han underviser på forfatterlinjen. I mødregruppen bliver hun veninde med Krisser, der driver Hotel Skjern med fokus på bæredygtighed og udbyder overdådige vildtaftener med nærproducerede specialiteter.

Virkeligheden ligner fortællingen til forveksling, både livet på højskolen og hotellet, som Pilgaards veninde fra mødregruppen, Kristina Bundesen, driver sammen med sin mand. Men en egentlig nøgleroman er der ikke tale om, fortæller Pilgaard:

Fra vores første møde var jeg meget optaget af, at Kristina skulle blive min ven, men hun var også en ideel romanfigur.

Stine Pilgaard

»Ingen karakterer er gengivet én til én. Der er nogle navnesammenfald med virkeligheden og nogle tydelige træk, som man måske vil kunne finde i de personer, der udgør mit liv. Inden romanen gik i trykken, sendte jeg den til dem, jeg forestillede mig måske kunne genkende brudstykker af sig selv, for at være sikker på, at ingen blev anfægtet. Jeg har aldrig oplevet, at nogen har bedt mig slette noget. De fle-

Anders Agger var jo en virkelig person, som jeg forsøgte at skitsere ud fra hans sprog og fremtoning i medierne, og som jeg kun kendte fra tv-programmer.

Stine Pilgaard

ste bliver faktisk bærede over, at jeg har fundet dem inspirerende. Jeg håber og tror, at min sympati for den enkelte karakter er tydelig for læseren og dermed også dem, der kan se dele af sig selv skildret.«

Kristina Bundesen fortæller, at hotellet har fået mere opmærksomhed efter at være havnet på det litterære danmarkskort. Flere læsere af *Meter i sekundet* har været forbi for at se stedet med egne øjne, og DR-programmet *Bøger der gør en forskel* med Anders Agger har sendt derfra. Selv Nordisk Film har inspireret stedet, inden de købte rettighederne til at filmatisere romanen.

Kristina, som i virkeligheden aldrig bliver kaldt »Krisser«, husker, at hun blev meget overrasket over sin fremtrædende rolle, selvom det stort set kun er de ydre rammer, der er ens. »Vi er vestjyder,« konstaterer hun langt mere ydmygt end sin fiktive navnesøster, »vi er ikke sådan nogle, der siger *Kom og se os!*«

Vores helt egen Anders Agger

Anders Agger har en ikke uvæsentlig birolle som sig selv. Han bliver forfulgt af den unge fortæller, der fascineres af hans evne til at tale med folk og higer efter at lære af ham. Pilgaard kendte på det tidspunkt kun

Agger som journalist. Hun fortæller, at romanen næsten var færdig, da det gik op for hende, at der var et Anders Agger-formet hul i bogen. Han passede godt ind i universet, fordi han er et ikon indenfor samtalekunsten, og det var netop det sociale sprog, som fortælleren jagtede. Det blev Agger et symbol på, og pludselig var det så ham, der blev jagtet.

»Anders Agger var jo en virkelig person, som jeg forsøgte at skitsere ud fra hans sprog og fremtoning i medierne, og som jeg kun kendte fra tv-programmer. Det var en helt ny måde at arbejde med karakteropbygning.

På samme tid er det hundrede procent mig og slet ikke mig. Det er min identitet, og nogle ting har jeg sagt og gjort, men de fleste situationer er fuldstændigt opdigtede.

Anders Agger

Det blev næsten så fiktivt, at jeg til sidst glemte, at han fandtes som andet end min marionetdukke. Jeg tror faktisk først, at det gik op for mig, da jeg stod foran ham med mit manuskript i hånden og prøvede at forklare lidt henkastet, at han var dumpet ned i min roman.«

Det var også den oplevelse, Agger fik, da han blev præsenteret for manuskriptet: »På samme tid er det hundrede procent mig og slet ikke mig. Det er min identitet, og nogle ting har jeg sagt og gjort, men de fleste situationer er fuldstændigt opdigtede.« ■

Stine Pilgaard:
Meter i sekundet.
København:
Gutkind, 2020.
ISBN 978-87-434-
0003-5.
268 sider. 250 kr.

Læs om arbejdet med at skrive sange og nye melodier til, og få alle romanens ni sange på CD med noder til:
Stine Pilgaard og Katrine Muff:
De korte sætningers land.
København: Gutkind, 2021.
ISBN 978-87-434-0158-2.
200 kr.

Åndens blik

Hans Jacob Iversen, *cand.mag. i dansk og filosofi*

Forestillingen om udkantsdanmark har medvind i massemedier og den trykte presse, hos politikere og i litteraturen. Udkantsdanmark rummer gåder, som frembringer forskellige diskurser og sprog: over- og underlegenhed, ringeagt, frygt for det ukendte, sentimentalitet, idyllisering, regression, melankoli, opdagelsestrang og *outdooraktivitet*. Der er fem spil i gang.

Vi ser reality-tv om livet på landet. Vi ser Søren ryge sin pibe, han pusler i sin bondehave, italesætter den forudsigeligt som en scene af vækst og misvækst, årets gang,

ukrudt, ræv efter høns, den stille bæk. Pause, melankoli over tidens gang, forventning til årets gang.

Vi ser også programmet *Nak og Æd*. Sangvinsk og nomadisk. Som andre serier i explorerengen producerer det drømme og forventninger. Det meddeler drømmen om udkantsdanmark. Her gælder det ikke om at være sig selv nok i egen plovfure. Fiktionen i udsendelserne er hentet fra komediegenren. Der er et fast skema for plot: konflikt, krise, vending. Sprogbrugen er triviel, af og til hjælpeles. Rollerne er velkendte klovner med komplementære evner: Jørgen, et pjok ved bålet, faktotum ved bræt og gryder under sin kommandant; men bruge en rifel, det kan han. Nicolaj, et pjok på jagten, skyttens skygge i gummistøvler, men mester i måltider uden opskrift, naturens muntre søn. Konceptet formidler et udkantsdanmark af livsappetit, forventning og lyst til at gå på opdagelse i en uhøjtidelig, selvironisk form; de skændes behersket over kontrapartens svage sider. Det er i udvekslingen mellem dem indbyrdes og med de flade hjælpere at udsendelsen bliver effektiv. De meddeler et udkantsdanmark af tro, håb og dumhed, uhøjtideligt og åndfuldt.

Vi hører den politiske myte om den rådne banan fortalt og genfortalt. Det handler om et Danmark på slæb. Myten er aktiveret af dårlig samvittighed og bekymring over det skævtrukne land. Man reverser rituelt modparten i den politiske blok, og både sagligt og listigt bringes forslag frem til at udjævne ulighederne og frelse de fortabte. Den politiske myte er selvmodsigende. Man mestrer på én gang at beklage kløften mellem fortrop og efterslæb og at skyde skylden på den anden blok. Sfinksen kan listigt slippe af sted med det som logikken forbyder. Han agerer gennem mediernes scene, han driver et realityshow i gevandter af *News 24/7*, og myten om udkanten går i selvsving som en hvirvelvind. Den kører på gentagelsen som virkemiddel. Men hvor er sandheden i det spil? Lad os undersøge hvad myten går ud på:

Vi har en myte om udkantsdanmark, som går på, at alting kører meget bedre i storbyen end i provinsen (...) Provinsen er ikke bæredygtig; at man ikke får en uddannelse, når man bor i provinsen; at provinsen ikke har nogen reel betydning for dansk økonomi, og at hovedstadsområdet pumper en masse penge derud (...) Hvis du går i biografen og ser reality-tv eller læser fiktion, fremstilles folk i provinsen som nogle sølle eksistenser, moralsk korrumperede, og som nogle, der ikke rigtig kan gøre noget ved deres situation. Det er billeder af små landsbyer med solarier, genbrugsforretninger og nedslidte huse.

(Kaare Dybvad, Politiken, 28. februar 2015).

Mennesket ved havet (Svend Wiig Hansen), nord for Esbjerg Havn. Foto: Michael Bach Ipsen

Altså ikke kendsgerninger, men reality-tv og fiktion, i genre beslægtet med amerikanske westerns landsbyruiner. I skønlitteraturen er den rådne banan godt stof:

Den manglende strøm af mennesker ud og ind af byen efter fyringsrunden i entreprenørfirmaet. I 2009 lukkede bageren og slagteren. Så drejede kroen nøglen om. Banken holdt sparerunde. Folk begyndte at køre ud til den store Netto ved hovedvejen og til Lidl for at handle i stedet for at gå op i de små butikker i gågaden. Der var skilte med op-hørsudsalg ude foran tøjbutikken og isenkræmmeren og store klistermærker på ruderne hos frisøren og blomsterhandleren, hvor der stod: Lukket. (Dy Plambeck: *Gennem den kulsorte sky. Påskehistorier*, Kristeligt Dagblads Forlag, 2015).

Det bliver kun forværret af lavtrykket i 2020-21.

Og nu det femte spil, nemlig kendsgerningernes. Efter kommunalreformen er mange samfundsfunktioner flyttet til byer og hovedstad: uddannelser, statsinstitutioner, sundhedsvæsen, og i nogen grad militær og politi. Centralisering og urbanisering betyder fraflytning i landområder. Uddannelsesvilkår driver unge mennesker til de større byer, hvoraf følger lokal og regional udtynding. Næringsdrivende og mindre erhverv mister kundegrundlag, forretninger lukkes, arbejdspladser nedlægges, skattegrundlaget viger, huse falder i værdi og kan alligevel ikke sælges, boligmarkedet stagnerer, banker og realkredit holder igen, køreplanerne i den kollektive trafik tilpasses.

Hertil kommer et efterspil. Den mindre provinsby markerer sit stillestående liv med mindst to hunde

i hvert hus. Hundelort på alle fortove fortæller udkantshistorie. Ulven kommer, den rykker ind i skovene og spreder skræk i byen hos hundens bedste ven. Ulvejætterne Skoll og Hate der fortærer sol og måne i Ragnarok, hærger igen og opsamler den rådne banans ressentiment. Nordisk mytologi genopstået, gåden inkarneret og italesat.

Tilbage til det politiske spil

Tilstanden i de såkaldte udkantsområder er bestemt af urbaniseringen og beror på en kæde af politiske beslutninger. Og udveje er derfor også en politisk opgave. Der er fra politisk hold foreslået udveje. Hvad er det for et Danmark de stræber efter? Der skal gang i hjulene i udkantsområderne, hedder det. Forslag om en hærvejsmotorvej er tænkt som en fristelse til investeringer i Vestjylland. Nogle vil liberalisere loven om anlæg af supermarkeder så den enkelte kommune selv kan bestemme, uafhængigt af det nu gældende krav om et kundegrundlag på 40.000 indbyggere i kommunen. Ideen er at supermarkeder vil stimulere handel og erhverv i nærområdet. Forrige regering har ændret kystzonebeskyttelsen så der kan bygges, byggemodnes og anlægges veje i betragtelige områder af kystzonen. Bag ved sådanne ideer ligger for det første en indrømmelse: Udkantsdanmark er en økonomisk ørken, ringe produktivitet, vigende handel, fattigdom. For det andet synes forslagene, ved at handle om økonomi, at vise en sikker vej mod udvikling; men de er ikke tilforladelige som sådanne. I virkeligheden er de politiske markeringer i økonomisk sminke. For det tredje røber forslagene, at man er klar til at ofre store natur-, landskabs- og fællessværdier for udviklingens skyld – for slet ikke at tale om kultur og åndsliv. Costa del Nordsee! Penge erstatter ikke fællessværdier, og de frembringer ikke fællessværdier uden styring. Pengenes logik alene er blind og åndløs, uden forståelse for unikke, uerstattelige værdier i den fattige del af landet, og denne mangel er selv en fattigdom i det liberale koncept. Det er et spejl af metropollivets gearede arbejdsliv med pengerigelighed, materielle goder, statussymboler, kampe, stress, overflade og *showoff*, altså projicerede selvfor-

Hus ved Sønderå, højvande, Møllehus Grænse. Foto: Martin Iversen, Fugleværnsfonden

Fiskekuttere, Havneby, Rømø. Foto: Martin Iversen, Fugleværnsfonden

doblinger. Hvor er agtelsen, hvor er indlevelsen, hvor er følelsen? Hvor er virkeligheden?

Ud af spillene, ind med kritikken

Myten om udkantsdanmark er ikke hjemmelavet. Her i udkanten holder vi mund. Myten produceres af folk i overdanmark som har behov for myten om Lars Tyndskids mark, men som i virkeligheden fortæller om sig selv. Den handler om røven af fjerde division, men kommer ikke derfra. Uanset om den formidles litterært, i de elektroniske massemedier, i pressen eller af politikere, er det en historie man skal længere ud på landet med. Alternativet leveres i mange programmer i realitygenren, hvor udkantsmotivet er et drømmemotiv mere end en fortabelsesmodel. Hvis man ser på sendefladen i fjernsyn, er den fyldt med spis og bo, explorerstof, antik- og husdyrsprogrammer, noget forskellige efter om de er rettet til

Stæreflok over Rudbøl Sø.

Foto: Martin Iversen, Fugleværnsfonden

kulturborgerskabet (DR1) eller til hundelufter- og campingvognsegmentet (TV2). *Nak og Æd* sparker røv til udkantsmyten. Udsendelsen fremstiller udkantsmotivet rekreativt, kreativt, produktivt, muntert, livsbekræftende, ironisk, åndfuldt og berigende. Er det så en drøm uden hold i virkeligheden?

Visse lovende kendsgerninger er ikke til at komme uden om

For nogle år siden blev en drøm i Viborg Kommune til virkelighed. Den handler om Microsoft-koncernens servercentral med et kæmpe energiforbrug og forventede arbejdspladser. Viborg er udvalgt for energiforsyningsens skyld, muliggjort af en offensiv dansk politik om vedvarende energi i statsligt regi.

Så er der udbygningen af havnen i Esbjerg, betinet af vindmølleindustri (Vestas, Siemens og andre), udslibning, *offshore* og energiservice. Og der blev for nogle år siden startet fire daglige flyafgange mellem Esbjerg og København. Den planlagte energiø i Vesterhavet vil fra 2032 blæse nyt liv i byens havn og i hele Vestjylland.

Og hvad så med natur og kultur? Landet har skabt en ny realitygenre om ulve, opdagere og krybskytter. Hvad har Vestjylland ikke at byde på for jægere, fiskere, ornitologer, vandrere, kanoroere, håndboldspillere, kunstnere, turister og cykelryttere! Deres produkter eksporteres næppe, men produktive er de, de kan få noget ud af ingenting, for er det ikke det der er gåden i udkantsdanmark?

Et kapitel for sig om det gådefulde land er de storme der har voldt skibsforslis på revlerne og efterladt vrag langs hele kystlinjen som orkaners historiske monumenter. De frister opdagere og forskere og spores i stednavne som Svenskeknolde på Skallingen. Atlanterhavsvolden fortæller historie i betonbunkere og i Tirpitz, hvor man også kan læse landets bedste kærlighedshistorie om pigen fra Oksbøl og hendes tyske kæreste. Hun viser hvad H. C. Andersen kalder ånd.

Fordyb dig i gåden. Lyt til H. C. Andersens erfaring af vestenstormen. To gange har H. C. Andersen gjort rejser til Vesterhavet. I 1859 skrev han

Jylland mellem tvende have på vej fra Randers til Viborg. Allerede i 1829 nåede han til Viborg, hvorfra han drømte sig videre til Vesterhavet i en fantasi, uden dog at nå ud til kanten:

Er disse høie, sorte Masser Fjelde?

Nei! Fremad styrtede de med Vælde,

Og Sneens Masser paa den høie Tinde,

Snart stige, snart forsvinde!

– Er det da Skyer, som i Dalen svæve,

Og nu med eet sig høit mod Himlen hæve?

Nei, det er Havet! Hør dets dybe Sang.

Ei hørte Øret før slig Orgelklang.

Den ryster Sjæl og Tanke,

Thi her er alting stort og uden Skranke!

– Hvad gemmer Du, o Bølge, i Dybets Bugt?

Hvad saae Du paa din stolte Flugt?

Hvad hørte Du? – Du Jordens Vugge, Jordens Grav!

Herlige Hav!!!

– Din Bølge saae ved Nordens Pol

Den ei synkende Sol,

Iisbjergenes evige Lag!

Den følte Saharas brændende Dag;

Den hvilte stille, udbredt som et Klæde

Om Øen, hvor Pilene græde!

Den hørte paa Klippens, paa Sandets Kyst,

Hvad dybt der sig rører i Menneskets Bryst.

Den sang jo omkap med hver Fugl paa Green,

Og gik over Perler og Dødningebæen.

Den skued ved Luftningens Strømme, ved Stormenes Chor,

Verden, saa undrende stor! –

Ja stor Du hæver Dig selv i din Vugge og Grav,

Herlige Hav!

(fra H.C. Andersen: *Phantasie ved Vesterhavet*, andersen.sdu/vaerk/vesterhavet/trans.html)

Spontant sætter H. C. Andersen sanserne på arbejde om det der ikke foreligger, det gådefulde. Det nærmer sig realitygenren og *Nak og Æd*, hvor virkelighed gøres til drøm. Ved hjælp af *Aandens Blik*, det poetiske navn til hans forsynstro (fra samme digt), får H. C. Andersen noget ud af ingenting. Landet hvor Loke driver sine hjerne, kræver skabende men-

nesker med et levende sanselager for at slippe sine hemmeligheder, meddelt som sang, naturens eget sprog. Ord er åndens noder. Penge alene gør det ikke. Udvikling begynder med ånd og kreativitet, siden kommer rigdommen. Åndens blik er et hegelisk begreb som samler landskabets modsigelser:

H. C. Andersen han tænker

vildt i vest, »i bjerges sted«.

Ord kan bryde bondelænker,

fantasier går i skred.

Landets lille geografi

gemmer gåder indeni.

Efter at jernbanen er kommet til Danmark, får H. C. Andersen øjnene op for teknologisk udvikling i transport, rejser, landbrug. Han tænker især på Vestjylland og forudsiger at dampdragen kommer på skinner der, at heden snart omdannes til landbrugsarealer, og at englandsruterne skaber udveksling mellem landene. Penge og mekanik er åndens former. I *Jylland mellem tvende have* spår han at jernbanen kører mellem rige bøndergårde. Og han viser historisk nødvendigheden af politisk magt. Langt fra at være en lokalpatriotisk lovsang til Jylland ser han landsdelen i større perspektiv: internationalt (briterne),

Forblæst træ i hav-
tornekrat, Rubjerg.
Foto: Michael Bach
Ipsen

globalt, geografisk (ørken, bjerge), historisk (runestaven, prins Hamlet), fremtidsrettet, teknisk udviklet, erhvervsvenligt, landvindende, produktivt, men alt sammen udgået fra gåden om runestaven. Denne ubestemthed er ånd. H. C. Andersen kritiserer profetisk myten om udkantsdanmark på slæb ved gennem erfaringen af en vestenstorm at gøre myten til en

drøm og gøre drømmen til geografisk kendsgerning. Han viser at drivkraften i økonomisk og teknologisk udvikling er ånd. Ånd er modvind, og modvinden trækker vejret og læsset.

Er H. C. Andersens diskurs et sjette spil om udkantsdanmark? Det er det spil der samler spillene af lavere orden i en logisk syntese. H. C. Andersen føler, tænker og skriver om landets gåde som Hegel:

Knoppen forsvinder, når blomsten folder sig ud – ja, man kan sige, at knoppen bliver modsagt af blomsten. Men når frugten modnes, er det den, der fremtræder som plantens sandhed, mens det nu er blomsten, der erklæres for en illusion. Disse former er ikke blot forskellige fra hinanden, men fortrænger hinanden, eftersom de ikke kan forliges. Imidlertid betyder deres flydende natur også, at de bliver momenter i en organisk helhed, hvor de ikke blot ikke er i modstrid med hinanden, men hvor den ene form er fuldt så vigtig som den anden – og det er nu først denne nødvendighed, der udgør helhedens liv.

(G. W. F. Hegel: *Åndens fenomenologi*, Gyldendal 2005: 4) ■

Udløb ved Lakolk, Rømø.

Foto: Martin Iversen, Fugleværnsfonden

Helsætningsstrukturen som grammatisk gøgeunge

Martin Lund, cand.mag. i dansk og retorik og indehaver af *Skriverådet*

✉ skriv@skriveraadet.dk

Helsætningsstruktur i ledsætninger dominerer efterhånden det mundtlige formidlingsprog. Lad os se på nogle friske eksempler fra DR's middagsradioavis.

Dorthe Frøsig, du er beboer her på vejen. Kan du ikke lige prøve at sætte et par ord på, hvad var det I oplevede?

Jamen altså, vi oplevede at det begyndte at regne kraftigt, og vi kunne godt se at det var ikke ligesom det plejede at være.

Sådan lød det i DR's middagsradioavis den 9. august 2021 (om oversvømmelse af kloakkerne i Struer), og sådan lyder det faktisk tit. Den normale ordstilling i ledsætninger afløses af

en ordstilling der svarer til den man normalt har i helsætningsstammer, og dét uden at der i indhold, rytme og tonegang synes at være noget ønske om at konstruktionen skal tolkes som kolon efterfulgt af ny helsætning. Det er vitterlig intenderede ledsætninger, men de har helsætningsstruktur. Journalisten siger »hvad var det« i stedet for »hvad det var«, og den interviewede siger »at det var ikke« i stedet for »at det ikke var«.

Selv om jeg har fået venlig tilladelse til at sætte nyt komma i denne artikel, og selv om *hvad*-ledsætningen i journalistens spørgsmål, uanset sin helsætningsform, er et ventet og nødvendigt led i fuldendelsen af den overordnede helsætning, har jeg valgt at sætte komma foran *hvad*, lidt som jeg ville sætte tøveprikker ved transskriberet selvfølgelig, simpelthen fordi grammatikken »gen-

starter«. Med tryk og lysere tone på *hvad* prøver den nye, selvindbildte helsætning at glemme den grammatik den er pakket ind i. Talesprogets (påståede) korte grammatiske hukommelse synes bevidst udnyttet.

Hvad angår den interviewedes svar og dermed den omstrukturerede *at*-ledsætning, kan man jo sige at der endog i godt skriftsprog forekommer *at*-ledsætninger med helsætningsstruktur. Dette er normalt i komplicerede *at*-ledsætninger med andre ledsætninger i sig, og det kan ligefrem være meningsfuldt ved dækket direkte tale. Sidstnævnte leverede Cecilie Roed Schultz fra Enhedslisten i Fredericia et eksempel på i middagsradioavisen den 8. august i et indslag om daginstitutioner:

Det giver mening i forhold til bosættelse at vi kan sige at her i Fredericia får man rigtig gode normeringer.

Ved (plausibel mulighed for) dækket direkte tale føles helsætningsstrukturen som et fremhævelsesmiddel på linje med dramatisk nutid. Knap så velvalgt er den i det indledende eksempel, hvor den i teorien kan bunde i et ønske om at gøre oplevelsen (»det var ikke ligesom det plejede at være«) nærværende. Men vi kan jo godt levere førstehåndsoplevelser i ledsætninger og modtage dem ligeså.

Skiltesproget

Der er gennem de senere år opstået et særligt formidler- og politikersprog med en række skøre kendetegn. Brugen af det fjollede ord *fremad-*

rettet – en grammatisk misforstået variation af *fremover* og i de fleste tilfælde totalt overflødig – er en klar indikator for hvor dybt den enkelte formidler, talsperson eller politiker er sunket ned i dette voksenbørnehavesprog for at ligne de andre eller indskrive sig i den formidlende klasse. Et andet kendetegn er at alle *hv*-ledsætninger fremsættes med helsætningsstruktur. Vi oplever dette stort set hver eneste gang nogen åbner munden i de mundtlige medier, men lad mig for skoleeksemplets skyld dykke ned i arkivet. I Radioavisen den 29. august 2016 siger Ulla Tørnæs:

Derfor har vi sat en undersøgelse i gang for at finde ud af, hvad er årsagen til at så stort et antal af unge mennesker falder fra undervejs i deres uddannelse.

Jeg kalder det for skiltesproget. Politikerne holder nogle skilte op som kan klippes ud (så de ligner retoriske spørgsmål), men som er indlejrede på ledpladser. I det omfang selve det retoriske spørgsmål (»Hvad er årsagen til ...?«) opfattes som en fast arbejdsoverskrift, kan man måske tolke det som »dækket direkte tanke«. Jeg ville foretrække at politikerne, skolelæreren m.fl. formidle i et mere myndigt og intelligent sprog, altså det korrekt hierarkiserede sprog.

Lad os tage et eksempel mere, denne gang fra min nye research bestående af DR's middagsradioavis fra 3. til 9. august. I forbindelse med bivirkninger fra AstraZeneca-vaccinen siger Torben Hollmann fra FOA følgende den 6. august:

[...], men jo også en tryghed i at sundhedsmyndighederne følger med i, hvad er det for nogle bivirkninger, hvordan kan vi undgå dem, og hvordan sikrer vi vaccinen bedre i fremtiden.

Skiltesproget er efter min opfattelse en forvanskning af en undervisnings- og formidlingsgenre hvor man med både indhold, pause og tone helhjertet signalerer et kolon. DR-journalist Morten Schnell Lauritzen bruger en sådan konstruktion i middagsradioavisen den 3. august over for udenrigskorrespondenten:

Foto: Astrid Dalum

Og fortæl lige: Hvad er det for et pres der er på grænsen til Litauen lige nu?

Med en betydende pause og med indholdet »fortæl lige« som de afgørende faktorer lægges der an til et spørgsmål som derpå følger i egen ret. Det er fint, men det er også noget ganske andet end Tørnæs- og Hollmann-eksemplerne.

Når jeg er bekymret ved skiltesproget, er det fordi det sandsynligvis kommer til at påvirke skriftsproget. Det vil ske hvor man dydigt citerer og ikke har en korrekturlæser med tilstrækkelig kvalitet og stamina til at udfordre den grammatiske ubevidsthed på redaktionen og forklare at en ordstillingsrettelse svarer til at fjerne *øh* og rette *menneskeligheden* hvis der menes 'menneskeheden'. Så begynder skiltesproget at pløje sig ind i det korpus som også børnene læser i skolerne. Så er det pludselig sådan vi skriver. Og så kollapser sprogets sætningsgrammatiske dybde – som jo nok kunne bruges til et og andet. ■

Jan Kragh Nicolajsen, lektor, cand.mag.

Tak til Gurli Jensen fra Odense for hendes indlæg om de »invasive at'er«.

Jeg kan kun tilslutte mig hendes irritation over de efterhånden allestedsopdukkende at'er, som rigtig mange danskere åbenbart har taget til sig som deres kæreste eje. Sagen er nu nok snarere den, at de fleste ikke er særlig bevidste om brugen af denne subjunktion (underordnende konjunktion), hvilket måske skyldes, at sprogbetragtning og viden om sprog ikke længere har den samme bevågenhed hos mange danskere. I disse flimrende facebook- og sms-tider levnes der ikke meget tid til sproglig eftertanke. Vi forstår jo nok alligevel, hvad hinanden siger, ikke? Derfor oplever man gang på gang, at sproglige unoder så at sige går viralt.

Personligt finder jeg formuleringen »fordi at« mest generende. Ikke alene er det klodset sprog, men faktisk også grammatisk ukorrekt, al den stund, at man på nudansk ikke kan have to på hinanden følgende subjunktioner: *Fordi* indleder jo ligesom *at* en ledsætning (bisætning), men koblet

sammen udgør de en pleonasme, altså dobbeltkonfekt. På dette felt er vi danske alt for slappe i vores daglige (mundtlige) sprogbrug. Til sammenligning kan jeg tilføje, at man hverken på engelsk eller tysk støder på samme konstruktion, uanset hvor dårligt uddannet den talende end måtte være. Altså aldrig

nogensinde »He is late because

that he is sick« eller »Er

hat eine Verspätung,

weil dass er krank ist«.

Dansk Sprognævn

anfører, at »fordi at«

har været det oprindeli-

ge udtryk på grund af et andet

ordklassetilhørsforhold, og det kan

næsten synes, som om Sprognævnet på

den måde undskylder sammensætnin-

gen »fordi at« i moderne mundtlig

dansk. Det er naturligvis interessant

ud fra et nørdet, sproghistorisk syns-

punkt, men faktum er altså, at de to

underordnende konjunktioner (bindeord) ikke må sammenføjes på *nudansk*. ■

at at at
at
at

Nekrolog

Grethe Rostbøll, som var formand for Modersmål-Selskabet fra 1984 til sin udnævnelse som konservativ kulturminister i 1990, gik bort den 26. juli, 80 år gammel. Hun holdt talen for HM Dronning Margrethe II, som fik overrakt Modersmål-Prisen i 1989.

Rostbøll var sammen med sin mand forstander og lærer på Ryslinge Højskole og brændte

for at udbrede kultur. Som sprogmenneske og litterat gjorde hun betragtninger, som lå forud for hendes tid: I årbogen 1987, *Sprog og virkelighed*, skrev hun bl.a., at »sproget er mangetydigt«, og at »mænd kan have problemer med at acceptere kvinders opfattelse af magtens sprog« – et skisma, der først fik offentlig bevågenhed en generation senere.

Matematikken, er den en del af vores kultur?

Søren Vinther Toft, cand.polyt. og lektor i matematik og fysik

Matematik er en vital del af vores samfund og et sprog i sig selv. *Tallene i vores liv* er en lille hurtigt læst bog, der giver os et godt billede af matematikkens betydning og formidler den i et sprog, vi alle forstår.

Jeg underviser i matematik og bliver ofte konfronteret med spørgsmålet, »hvad kan vi bruge det til?« Som ingeniør er jeg ikke i tvivl om matematikkens anvendelighed. Jeg har imidlertid aldrig tænkt over, hvor stor en del af vores kultur matematikken egentlig er, og hvilken betydning den har haft og forsat har for udviklingen af det moderne samfund.

Bogen giver et godt billede på, hvor vigtig matematikken er, og hvor stor indflydelse den reelt har for den måde, vores samfund er organiseret på. Helt ned i simple detaljer som en togplan. Hvor mange tænker over, at ruteoversigten på væggen i S-toget eller bus-sen er en del af en grafisk model, som muliggør de beregninger, der skal til for at udarbejde en togplan? De fleste af os anvender forskellige elektroniske netværk og sociale medier. Tænk engang over, hvorledes algoritmerne bag disse netværk/medier benytter sig af statistiske analyser til at målrette indholdet til den enkelte bruger. GPS'er, Google Maps, Gmail, valgprognoser, vejrudsigter og meget mere. Bilerne, flyverne, skibene, broerne, vejene, ja hele vores infrastruktur. Alt dette er ikke muligt uden matematikken.

Men bogen forholder sig ikke kun til, hvor meget matematikken egentlig har af betydning i vores hverdag. Den dykker også ned i historien og giver et fint komprimeret billede af, hvorledes matematikken har udviklet sig. Som udgangspunkt for det historiske ser forfatteren på små isolerede samfund uden tal. Derfra føres læseren gennem historien helt

fra undervisningen i Mesopotamien over Newton, Leibniz, Euler og Laplace. Man får et indblik i, hvorfor vi i det moderne samfund ikke kan »eksistere« uden matematikken. Det helt interessante (set fra min side) er, hvorledes opdagelsen og udviklingen af differential- og integralregningen har accelereret vores »afhængighed« af matematikken.

Men matematikken er ikke ufejlbarlig. Forfatteren giver derfor fornuftigt nok en kritisk vurdering af matematikken og her særligt statistikken. Statistik er, som meget andet i matematikken, baseret på modeller og fortolkninger. Her påpeger han, at begreber som kausalitet og korrelationer er væsentlige faktorer i fortolkningerne af resultaterne og de konklusioner, der kan drages.

Alt i alt er det en spændende bog, der uden formaler og forkromede beregninger formår at føre læseren ind i matematikkens enkelte elementer. Om man vil eller ikke vil arbejde med matematikken, så gør bogen det klart, at tallene og matematikken har stor indflydelse på vores hverdag og dermed er en dybt integreret del af vores kultur. ■

Stefan Buijsman:
Tallene i vores liv.
København:
Samfundslitteratur, 2021.
ISBN 978-87-593-3638-0.
220 sider. 250 kr.

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

6100 Haderslev.

	DIGTEDE PÅ DIALEKT	KRIGS- HELT	UNION	DEMO- KRATISK PRINCIP	JAPAN	5	✓	UDBRUD
			2			LAND		
	OMRÅDE							
UDDANNELSES- INSTITUTIONEN	HÆMMEL- LYD		PIGE					
	UDLYD		NØGLE					
DUKS							KILO	8
HAR MAN SAGT...	...MÅ MAN OGSÅ SIGE		SENEGAL			ENHED		
	SØDE		LAND- SKAB			LEMMER- NE		
BØRE			1		BRUNT			
					FINSK AFFALD			
PRYDEL- SE								
RØR								SAG
ORDEN								
SVERIGE	3	GUDINDE						
		FANNIK						
HANDEL			SPANIEN			TONE		7
MINERAL			50					
TROLD			4	STEDORD	PLADE			
PARTI								
VOKAL		TOM						
		GRÆSK						
POLITIKER		6						

Afsender: Modersmål-Selskabet c/o Ulla Weinreich, Karsangervej 12, 1. tv., DK-2400 København NV

Vinder af nr. 2/2021: Lars Dannemand, København N.